

کتابخانه و موزه ملی ملک موقوفه آستان قدس رضوی در تهران، حافظ آثار قرآنی ارزشمند و متنوعی است که در پرتو توجه ویژه زنده یاد حاج حسین آقا ملک بنیان گذار و واقف این مجموعه به گردآوری قرآن های نفیس برای نسل امروز به یادگار مانده است. در حال حاضر این مجموعه به عنوان یکی از شش کتابخانه بزرگ کشور در حوزه نسخه های خطی و نخستین موزه وقفی - خصوصی کشور دارای بیش از ۷۰ جلد اثر قرآنی خطی نفیس است که این آثار از جنبه های گوناگون همچون قدمت تاریخی، شیوه قرآن نویسی، آرایه های هنری، نوع کاغذ و جلد، دارای ارزش و نفاست است.

وترئین شده است. احتمالاً محمود خان مذهب باشی باید مذهب آن باشد. در پایان این اثر نیز یادداشتی به خط مظفر الدین شاه قاجار قابل رؤیت است، چرا که این اثر به درخواست میرزا حسین خان صاحب دیوان برای مظفر الدین شاه کتابت شده است. همچنین طبق این دست خط، قرآن به میرزا علی اصغر خان صدراعظم اهدا شده است. ویدئو کلیپی از این اثر نیز تهیه و در بستر مجازی در دسترس مخاطبان قرار دارد.

قرآن یا قوت مستعصمی: قرآنی به دست خط جمال الدین ابوالدر یاقوت بن عبدالله مستعصمی بغدادی خوشنویس بنام عصر عباسیان و بعدها در بار مغولان در گنجینه ملک وجود دارد که مورد توجه اهل هنر و معرفت قرار دارد. مذهب اثر هم با

هنر خود جلوه خاصی به دست خط این خوشنویس بخشیده و آن را به قرآنی ارزشمند مبدل کرده است. **قرآن علاء الدین تبریزی:** قرآنی نیز به خط علاء الدین محمد بن شمس الدین محمد حافظ تبریزی معروف به «ملا علاء» یا علاء الدین تبریزی، در کتابخانه و موزه ملی ملک نگهداری می شود که بر روی کاغذ دولت آبادی در قرن دهم قمری نوشته شده است. سرسوره هاد را این مصحف شریف در کتیبه ای بازبندی با تزئینات و آیات در جداول مستطیلی با دو ستون مزدوج مذهب در دو سو آمده و سطرها ی نخست، میانی و پایانی با مرکب مطاخر بر شده اند. جلد این قرآن، ضربی طلا پوش لبه دار با آیات الکرسی و پشت جلد معرق طلا پوش است.

قرآن پر تو اصفهانی: میرزا علیرضا اصفهانی متخلص به «پرتو» و مشهور به «میرزا آقا جان»، شاعر و خوشنویس دوره قاجار نیز از جمله هنرمندانی است که اثر قرآنی به دست خط او در گنجینه ملک به یادگار مانده است. این اثر به درخواست و دستور فرهاد میرزا معتمدالدوله در سال ۱۲۹۷ قمری نوشته شده و دارای مهر و دستخط احتشام الملک در ابتدای نسخه، قصیده ای از جناب پرتو در مدح او و همچنین دارای تاریخ کتابت در پایان نسخه است. این نسخه ارزشمند، مهم ترین اثری به شمار می آید که از میرزا آقا جان پرتو اصفهانی بر جای مانده است.

کتابخانه و موزه ملی ملک توسط حاج حسین آقا ملک در سال ۱۳۱۶ شمسی وقف حرم مطهر رضوی شده است و در حال حاضر در تهران، میدان امام خمینی، سردر باغ ملی، خیابان ملل متحد (میدان مشق) قرار دارد. علاقه مندان برای کسب اطلاعات بیشتر درباره آثار خطی قرآنی این موقوفه می توانند به وبسایت آن به نشانی www.malekmuseum.org مراجعه کنند.

قرآن منسوب به امام حسن مجتبی (علیه السلام): قرآن منسوب به دستخط شریف کریم اهل بیت امام حسن مجتبی (علیه السلام) یکی از نایب ترین آثار قرآنی و از قدیمی ترین نفایس مجموعه خطی این موقوفه فرهنگی به شمار می آید که توسط حاج حسین آقا ملک وقف شده است. این مصحف از ششمنده خط کوفی در ۲۰ ورق از پوست آهوی نخودی رنگ با حاشیه آهار مهره، به طول ۲۰ سانتی متر و ۸ میلی متر و عرض ۱۵ سانتی متر کتابت و بیاباضی مقوایار و به پارچه ای قرمز رنگ مجلد شده است. در انتهای یکی از ورق های این مصحف نفیس، تسجیل شاه اسماعیل صفوی قابل رؤیت است که نشان می دهد این قرآن در گذشته در دربار صفوی نگهداری می شده است.

قرآن بایسنغری: قرآن بایسنغری، بزرگ ترین قرآن خطی دنیا محسوب می شود که به نام بایسنغر میرزا، شاهزاده هنرمند تیموری مزین است. گنجینه ملک، حافظ ۴ قطعه از این قرآن بی بدیل در پرتوی سنت حسنه وقف است. ویدئو کلیپ «چهار روایت» قرآن بایسنغری به همت کتابخانه و موزه ملی ملک تهیه و در بستر مجازی در دسترس علاقه مندان قرار دارد.

قرآن به خط غبار: قرآن به خط غبار از دیگر نفایس این گنجینه است که توسط بانو عزت ملک دختر بزرگ حاج حسین آقا ملک به موزه اهدا شده است. این اثر کم نظیر در نگاه نخست یک آیت الکرسی طوماری به خط ثلث به نظر می رسد، اما در واقع متن کامل قرآن در زمینه آن به خط نسخ غبار در ابعاد ۹×۱۷۲ سانتی متر در عصر قاجاری نوشته شده است. کل شاکله قرآن به شکل سرور در آن کتابت شده و در میانه آن متن بزرگ آیت الکرسی به خوبی قابل مشاهده است. البته خط غبار برای خواندن نگاشته نشده است، زیرا اندازه آن بسیار ریز بوده و با چشم غیر مسلح قابل مشاهده و خواندن نیست.

قرآن ارسنجانی: قرآن معروف ارسنجانی، از دیگر آثار خطی منحصر به فرد کتابخانه و موزه ملی ملک واهدایی بانو عزت ملک است. این قرآن توسط محمد شفیع ارسنجانی به خط نسخ و با ترجمه فارسی علی نقی شیرازی به خط نستعلیق، در سال ۱۳۱۵ هجری قمری، بر روی کاغذ آهار مهره ضخیم به رنگ نخودی، با جلد معرق سوخت دورو، همراه با تزئینات زیبا، در ابعاد ۶/۴۳×۲۶/۸ سانتی متر کتابت شده است. این قرآن از آخرین نسخه هایی است که صفحات آن کار خانه های کاغذ سازی دوران قاجار رادیده است. همچنین این اثر به همت دو خاندان بسیار معروف و معتبر این دوران در زمینه خوشنویسی و تذهیب یعنی خاندان ارسنجانی و خانواده مرحوم یوسف مذهب باشی کتابت

کتابخانه و موزه ملی ملک
موقوفه آستان قدس رضوی در
تهران، حافظ آثار قرآنی ارزشمند و
متنوعی است که توسط زنده یاد حاج
حسین آقا ملک وقف
آستان قدس رضوی شده است